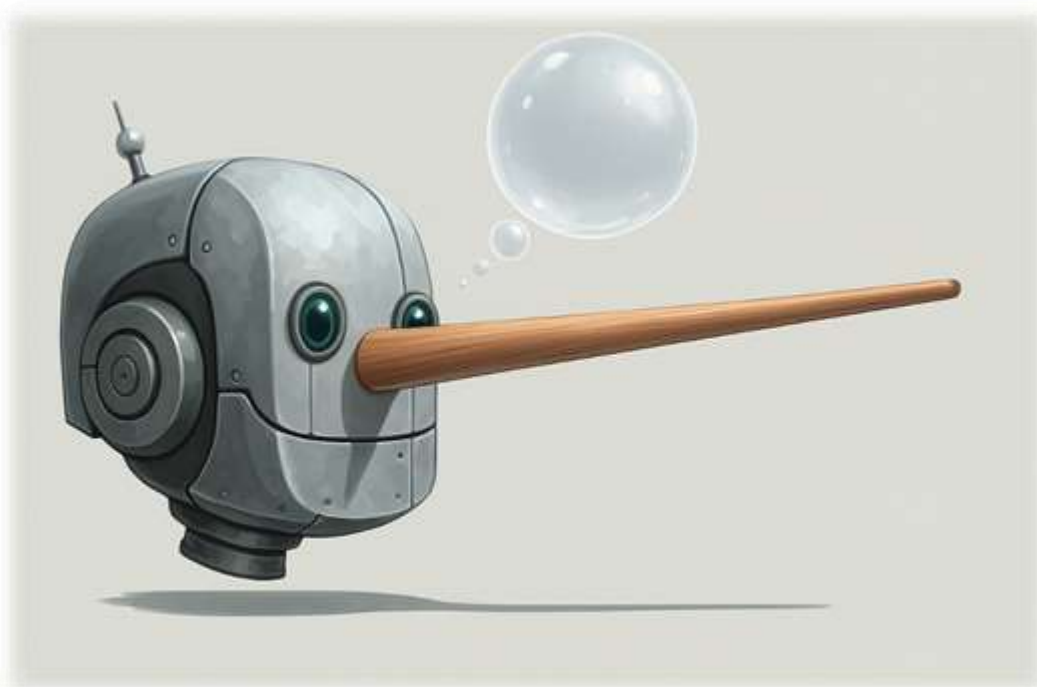

Veštačka inteligencija i problem uverenog netačnog odgovora

U razgovorima o primeni veštačke inteligencije u obrazovanju često se ističu njene prednosti: brzina, dostupnost, preglednost i sposobnost da pomogne nastavniku u pripremi materijala. Međutim, uz sve te koristi, postoji jedno važno ograničenje koje se u praksi ne sme zanemariti: AI ume da zvuči sigurno i uverljivo čak i onda kada greši. Upravo zbog toga njen odgovor ne treba posmatrati kao gotovu istinu, nego kao polazni nacrt koji zahteva proveru i stručnu doradu.

Jedan kolega je to slikovito opisao poređenjem: AI je kao student koji je položio ispit sa ocenom sedam. Kada ga nešto pitamo, on odgovori onako kako se nečega seća, a zatim nastavi da govori samouvereno, iako se u odgovoru već pojavljuju netačnosti. Ta metafora dobro osvetljava suštinu problema: AI ne pokazuje nesigurnost na način na koji to čini čovek, nego često nastavlja tok odgovora u istoj sigurnoj intonaciji, pa je korisniku teže da odmah uoči gde počinje greška.

To je posebno važno u obrazovanju, jer nastavnik od takvog alata može dobiti odgovor koji deluje uredno, pregledno i logično, ali ipak sadrži pogrešan podatak, neprecizno tumačenje ili previše uopšten zaključak. AI može da pomeša pojmove, da izvede netačan uzročni sled, da ponudi nepostojeći podatak ili da poverljivo formuliše nešto što u stručnoj literaturi nema uporište. Zato je najveća opasnost upravo u tome što greška nije uvek očigledna na prvi pogled.

U nastavnoj praksi to znači da AI treba koristiti kao pomoćno sredstvo, a ne kao autoritet. Njegov tekst može biti koristan za ideje, strukturu i početno oblikovanje sadržaja, ali svaki podatak, definiciju, istorijsku tvrdnju ili metodički predlog treba proveriti. Posebno oprezan treba biti kada se od AI traže stručna objašnjenja iz oblasti gde je preciznost presudna. Dobar nastavnik će zato uvek postaviti dodatno pitanje: odakle potiče ovaj podatak, da li je smislen u datom kontekstu i da li ga potvrđuje pouzdan izvor.

U tome i leži važna pedagoška pouka: AI ne oslobađa korisnika od mišljenja, nego upravo pojačava potrebu za kritičkim mišljenjem. Nastavnik koji koristi ovakav alat ne treba da se zadovolji lepom formulacijom, već da proveri sadržaj, uporedi ga sa stručnim znanjem i po potrebi ga preuredi. Drugim rečima, AI može pomoći da se dođe do nacrt, ali odgovornost za tačnost ostaje na čoveku.

Zato je možda najtačnije reći da je veštačka inteligencija dobar saradnik, ali loš svedok. Ona može da ubrza rad, ponudi varijante i podstakne razmišljanje, ali ne može sama da garantuje istinitost. U obrazovanju, gde je poverenje u sadržaj temelj svake nastavne situacije, to je ograničenje koje mora ostati stalno u vidu. Upravo tu se vidi razlika između korisnog alata i stručne procene: alat može da predloži, ali samo nastavnik može da potvrdi.